

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та
літератури
7 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Славне минуле робить нас сильними і мужніми».

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Суспільно-побутові пісні – це... **народні ліричні твори, у яких відобразилися думки, почуття, настрої народу, викликані явищами, подіями чи обставинами суспільного життя.**
2. За жанровою тематикою суспільно-побутові пісні поділяються на...**козацькі, чумацькі, кріпацькі, солдатські, бурлацькі, заробітчанські...**
3. Який художній засіб яскраво виражений у рядках:
*Стоїть явір над водою, в воду похилився.
 На козака пригодонька – козак зажурився?* **Паралелізм**
4. Назвіть функції мистецтва. **Пізнавальна, естетична, виховна.**
5. Назвіть автора і твір, у якому головний герой сказав такі слова: «Нехай радше гине мій син, ніж задля нього має уйти хоч один ворог нашого краю!»

I.Франко. «Захар Беркут»

5 балів

Українська мова

I. Визначте рід поданих іменників. З двома словами (на вибір) складіть речення.

Аташе, тріо, біль, фламінго, путь, Міссісіпі, Токіо, кюре, желе, кольрабі, авеню, тюль.

Аташе – ч.р., тріо – с.р., біль – ч.р., фламінго – ч.р., путь – ж.р., Міссісіпі – ж.р., Токіо – с.р., кюре – ч.р., желе – с.р., кольрабі – ж.р., авеню – ж.р., тюль – ч.р.

8 балів

II. З'ясуйте, яку синтаксичну роль виконує інфінітив у наведених реченнях.

1. Його вчили **говорити** правду.
2. **Говорити** правду – риса шляхетної людини.
3. А слова дружнього за гроші не **купити**.
4. Місяць пливе **оглядати** і небо, і зорі, і землю, і море.
5. Наказ **наступати** надійшов із Києва.

1. Його вчили **говорити** правду.
2. **Говорити** правду – риса шляхетної людини.
3. А слова дружнього за гроші **не купити**.
4. Місяць пливе **оглядати** і небо, і зорі, і землю, і море.
5. Наказ **наступати** надійшов із Києва.

5 балів

III. Спишіть речення, розставте розділові знаки і дайте йому загальну характеристику. Підкресліть члени речення.

Нічого не забуває рідна земля усе береже у своїй пам'яті розповідає про далеку й повік незабутню минувшину.

Нічого не забуває рідна земля, усе береже у своїй пам'яті, розповідає про далеку й повік незабутню минувшину.

Речення розповідне, неокличне, просте, двоскладне, поширене, ускладнене однорідними присудками та означеннями.

6 балів

IV. Установіть відповідність

Значення	Фразеологізм
1 відмовити	А хоч з лиця воду пий
2 жити	Б вивести на чисту воду
3 викрити	В топтати ряс
4 гарний	Г як муха в спасівку
	Д дати відкоша

1 – Д; 2 – В; 3 – Б; 4 – А

4 бали

Усього – 40 балів

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та
літератури
8 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум «І прадіди в струнах бандури живуть...»

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Що таке художній образ? **Художній образ — це узагальнена та разом із тим конкретна картина людського життя чи навколишнього світу, що створена творчою уявою митця.**
2. Який історичний період змальовують найдавніші історичні пісні? **Звитяжну боротьбу козаків із турецько-татарськими ордами в XV–XVI ст., страшне спустошення українських земель, насильство.**
3. Хто був прототипом героя історичної пісні «Ой Морозе, Морозенку»? **Станіслав-Нестор Мрозовицький**
4. Назвіть українських письменників, які написали художні твори про Марусю Богуславку з однойменною назвою. **М. Старицький, І. Нечуй-Левицький, П.Куліш**
5. Які проблеми порушено у творі «Давня казка» Лесі Українки? **Роль митця і мистецтва у суспільстві; добро і зло; життєве покликання людини; духовність та бездуховність; взаємодопомога; війна та мир; духовні цінності.**

5 балів

Українська мова

I. Запишіть словосполучення, уживши слова в дужках у необхідному відмінку.

Навчатися (математика), завдавати (біль), потребувати (допомога), наслідувати (дорослі), завдавати (збитки), зазнати (втрати), попереджати (небезпека), прагнути (перемога), доглядати (хворий).

Навчатися математики, завдавати болю, потребувати допомоги, наслідувати дорослих, завдавати збитків, зазнати втрат, попереджати небезпеку, прагнути перемоги, доглядати хворого.

4 бали

II. Підберіть лексичний синонім до кожного з поданих слів:

Масштаб, горизонт, клімат, вар'ят, косоокий, сприяти, жертвувати, полюс.

Масштаб – мірило; горизонт – обрій, крайнебо...; клімат – підсоння, погіддя...; вар'ят – божевільний, безумець, шаленець; косоокий - зизоокий, зизий, косий; сприяти – пособляти, спомагати, зарятовувати...; жертвувати – наділяти, офірувати, подавати, дарувати...; полюс – бігун, овісся.

4 бали

III. Випишіть усі словосполучення і позначте в них головне слово.

Цікава розповідь, зарубати на носі, ліси і гори, сукня рожева, сестра вміє шити, сонце світить, понад берегом, настав липень, тихо співати, буду пам'ятати, навіть ти, кращий від усіх, четвертий від початку, нехай іде, говорити пошепки,

твій голос, промерз до кісток, відліт птахів, вимитий дощем, обсипаючи промінням.

Цікава розповідь, тихо співати, кращий від усіх, четвертий від початку, говорити пошепки, твій голос, відліт птахів, вимитий дощем, обсипаючи промінням.

5 балів

IV. Спишіть речення, розставте розділові знаки і дайте йому загальну характеристику. Підкресліть члени речення.

Щедре літо непомітно переходило в осінь напоєну медом і срібними дзвонами журавлів.

Щедре літо непомітно переходило в осінь, напоєну медом і срібними дзвонами журавлів.

Речення розповідне, неокличне, просте, двоскладне, поширене, повне, ускладнене дієприкметниковим зворотом.

6 балів

V. Установіть відповідність

<i>Способи вираження підмета:</i>	<i>Речення</i>
1 іменник.	А Ми прагнемо красу природи досягнути.
2 займенник	Б Багато літ перевернулось, води чимало утекло.
3 дієслово	В Зоря на небі рожева вже почала займатись.
4 числівник з іменником в непрямому відмінку	Г Любити себе - обов'язок кожного з нас. Д Навколо пахло м'ятою.

1 –В; 2 –А; 3 –Г; 4 –Б

4 бали

Усього – 40 балів

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та
літератури
9 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Ніщо так не єднає людей, як думка про майбутнє».

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. З якого року ведеться хронологічний виклад у літописі «Повість минулих літ?»

1113

2. Кого з українських письменників ще за життя називали “українським Сократом”, “українським Горацієм”, “українським Езопом”? **Г. Сковороду**

3. З якими тваринами автор «Слова ...» порівнює таких персонажів: Бояна, Всеволода, Ярославну, князя Ігоря, Овлура? **Боян - соловій, Всеволод – буй-тур, Ярославна – чайка (зигзиця), князь Ігор - сокіл, Овлур – вовк.**

4. Які слова написані на могилі Г. Сковороди? **«Світ ловив мене, та не спіймав»**

5. Якою київською вулицею Ігор спускається до Богородиці Пирогощої після втечі з полону? **Боричевим узвозом**

5 балів

Українська мова

I. Визначте, розкривши дужки, у поданих словосполученнях прислівники, які пишуться разом, окремо, через дефіс. Запишіть їх у три колонки.

Пам'ятати рік/у рік; підійти близько/близько; приходити в/досвіта; плакати з/радість; коли/небудь/ зустрінемося; іти пліч/о/пліч; прочитати на/пам'ять/; вивчити як/слід; зникнути без/вісті; не/ до/вподоби.

Разом: приходити вдосвіта, прочитати напам'ять, зникнути безвісті.

Окремо: пам'ятати рік у рік, плакати з радості, вивчити як слід, не до вподоби.

Дефіс: підійти близько-близько, коли-небудь зустрінемося, іти пліч-о-пліч.

5 балів

II. З поданих слів відтворіть фразеологізми і поясніть їх значення.

Сади, троянський, ложе, Аріадни, колесо, лебедина, нитка, кінь, Семіраміди, пісня, Фортуни, прокрустове.

Сади Семіраміди – щось прекрасне, грандіозне, величне; троянський кінь – підступні вчинки, умисно згубні подарунки, прихована загроза; прокрустове ложе – штучне мірило; нитка Аріадни – те, що дає правильний напрямок, допомагає знайти правильний шлях, порятунок; колесо Фортуни – непостійність, мінливість долі; лебедина пісня - останній вчинок у житті.

6 балів

III. Запишіть наведені сполуки слів, вибравши з дужок потрібні сполучники і прийменники.

Повернутися(з,із,зі) школи, рідкісна(і,й) оригінальна квітка, стукати(у,в)двері, вітер(з,із,зі) снігом, бачити(у,в,уві)вікні, Олекса(і,й)Іван, вона(і,й) він, кілометрів(з,із,зі,зо)три, читати(у,в) оригіналі, дух(і,й) воля народу.

Повернутися зі школи, рідкісна й оригінальна квітка, стукати у двері, вітер зі снігом, бачити у вікні, Олекса й Іван, вона і він, кілометрів зо три, читати в оригіналі, дух і воля народу.

5 балів

IV. Запишіть речення. Поставте розділові знаки, підкресліть члени речення, дайте загальну характеристику реченню, накресліть схему.

У гушавині співають заливаючись солодким щебетом солов'ї і пісні запізнілих молодих веслярів линуть знизу від ріки котяться над дніпровськими кручами (І.Цюпа).

У гушавині співають, заливаючись солодким щебетом, солов'ї, і пісні запізнілих молодих веслярів линуть знизу від ріки, котяться над дніпровськими кручами.(І.Цюпа).

Речення розповідне, неокличне, складне, сполучникове, складносурядне, складається з двох частин, з'єднаних єднальним сполучником і.

[ ], і [ ].

8 балів

V. Установіть відповідність

Твердження	Приклад
1. Тире потрібно поставити в реченні.	А. Край берега у затишку прив'язані човни.
2. Прикладку треба писати через дефіс у реченні	Б. Над крутою стежкою співучою йшла як пісня дівчина завітчана.
3. Присудок виражений прикметником у реченні	В. І тополя шепче й горнеться до землі матері.
4. Порівняльний зворот є у реченні	Г. Люди атомні заручники прогресу.
	Д. Плин часу подібний до плину ріки.

1 – Г; 2 – В; 3 – Д; 4 – Б.

4 бали

Усього – 45 балів

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та
літератури
10 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Життя як нива, збагачуйте його своєю щедрістю – тоді добрим словом згадуватимуть вас люди» (В. Симоненко).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Який твір Івана Франка Юрій Шерех назвав «другим Заповітом» української літератури? Поему «Мойсей».

2. Назвіть корифеїв українського театру І.Карпенко-Карий, М.Садовський, П.Саксаганський, М.Кропивницький, М.Старицький, М.Заньковецька, М.Садовська-Барілотті...

3. За яким принципом розгортається сюжет у повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»? За принципом нагнітання епізодів, сцен, ситуацій, колізій.

4. Яка робота Івана Франка мала назву «Варлаам та Йоасаф»? (докторська дисертація)

5. Хто автор цих слів: «Театр – школа, актор – учитель. Сцена – мій кумир, театр – священний храм для мене»? Іван Карпенко-Карий.

5 балів

Українська мова

I. Запишіть слова і позначте в них наголос.

Показ, проріз, разом, наскок, олень, косий, договір, вірші, донька, люстро, камбала, жерло.

По́каз, прорі́з, ра́зом, на́скок, о́лень, ко́сий, до́гові́р, ві́рші, до́нька, лю́стро, ка́мбала, же́рло.

6 балів

II. До поданих слів доберіть спільнокореневі слова (по два). Запишіть їх, утворивши словотвірний ланцюжок.

Радісний, пестити, прикрашати, гарний.

Ра́дий – ра́дісний – ра́дісно. Пе́стити – ви́пестити – ви́пещений. Прикра́шати – прикра́шений – прикра́шення. Га́рний – га́рно – прега́рно.

4 бали

III. У кожному із словосполучень знайдіть і виправте помилку.

Моє день народження, бажаючи поспілкуватися, таємна усмішка, п'ятидесятирічний чоловік, сміятися над кимось, багаточисленні випадки, біографічний життєпис, називати по імені, радує око, зайняли перше місце.

Мій день народження, охочі поспілкуватися, таємни́ча/загадкова усмішка, п'ятдесятирі́чний чоловік, сміятися з ко́гось, численні випадки, біографі́я/життєпис, називати на ім'я, тіши́ть/ми́лує око, по́сіли перше місце.

5 балів

IV. Спишіть речення, розставте розділові знаки. Підкресліть члени речення. Побудуйте схему та визначте вид речення.

Місяць уже вклався спати а спокійна земля з хвилюванням прислухалася як журавлі на своїх крилах несли їй весну розсівали той срібний перелив по якому сьогодні ж людськими надіями посіється нове зерно (За М.Стельмахом).

Місяць уже вклався спати, а спокійна земля з хвилюванням прислухалася, як журавлі на своїх крилах несли їй весну, розсівали той срібний перелив, по якому сьогодні ж людськими надіями посіється нове зерно (За М.Стельмахом).

[ ], а [ ], як ( ), (по якому...).

Розповідне, неокличне, складне, багатокomпонентне, складається з 4 простих речень (частин), з різними видами зв'язку: 1-2 – сурядний, 2-3 – підрядний, 3-4 – підрядний.

9 балів

V. Установіть відповідність

Вимова приголосного	Приклад
1 глухий стає дзвінким	А екзамен
2 дзвінкий стає глухим	Б коробка
3 твердий стає м'яким	В вітчим
4 близькі приголосні не розрізняються	Г кузня Д дьогтю

1 – А; 2 – Д; 3 – Г; 4 – В

4 бали

Усього – 45 балів

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та
літератури
11 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум «Найкращого вчимося у нащадків, найгіршого – у сучасників, найголовнішого – у предків» (А. Коваль)

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Який часовий потік пронизує прозу М.Хвильового? Від «великої імперії» до гуманного суспільства омріяної «загірної комуни».
2. Який твір містить такі вислови-сентенції: «...Людина – натура творча. Людині треба, щоб її робота залишалася після неї самої жити. Тоді людина працюватиме так, як співає...»? Роман Ю.Яновського «Майстер корабля».
3. Хто запропонував термін «кларнетизм» для позначення стильової якості лірики раннього Павла Тичини? Ю. Лавріненко та В. Барка.
4. Хто з письменників є автором теорії деструкції? У чому її суть? М.Семенко, руйнування.
5. Яку канонічну віршовану форму полюбляв М. Рильський? Сонет

5 балів

Українська мова

I. Запишіть правильно подані слова.

Густо/розведений, суспільно/необхідний, контрольно/вимірювальний, вище/згаданий, трохи/вище/зазначений, загально/державний, різко/окреслений, народно/поетичний.

Густо розведений, суспільно необхідний, контрольно-вимірювальний, вищезгаданий, трохи вище зазначений, загальнодержавний, різко окреслений, народнопоетичний.

4 бали

II. Запишіть слова і позначте в них наголос.

Агрономія, багаторазовий, вишиваний, гальмо, добовий, живопис, заміжня, камбала, літопис, міліметр, нанести, оптовий, помовчати, ремінь, середина, текстовий, усередині, центнер, чотирнадцять, шофер, щипці, зобразити, колія, павич.

Агронóмія, багаторазóвий, виші́ваний, гальмó, добовíй, живóпис, замі́жня, кáмбала, літóпис, мілімéтр, нанeстí, оптóвий, помóвчати, рéмíнь, серéдина, текстовíй, усере́дині, цéнтнер, чотирна́дцять, шoфéр, щі́пці, зoбразíти, кóлія, павíч.

6 балів

III. Виправте, за потреби, помилки у сполученнях слів і запишіть їх.

Кілька кілограм помідор, восьмого січня-місяця, пекуча біль, торкатися до питання, піклуватися за брата, піти по гриби, піти за грибами, на минулому тижні, ДАІ провело рейд, ПТУ оголосило.

Кілька кілограмів помідорів, восьмого січня, пекучий біль, порушити питання, піклуватися про брата, піти по гриби, піти по гриби, минулого тижня, ДАІ провела рейд, ПТУ оголосило.

5 балів

IV. Спишіть речення, розставте розділові знаки. Підкресліть члени речення. Побудуйте схему та визначте вид речення.

Спочатку десь поблизу млосьно затріпотіло листя на осокорі потім той шелест перехопився на дуба і з нього порснули додолу жолуді загули вільхи неначе вихор у раменах мокрих після дощу (За Г. Тютюнником).

Спочатку десь поблизу млосьно затріпотіло листя на осокорі, потім той шелест перехопився на дуба, і з нього порснули додолу жолуді, загули вільхи, неначе вихор у раменах, мокрих після дощу (За Г. Тютюнником).

як?

[ ], [ ], і [ ], [ ], неначе ( ).

Розповідне, неокличне, складне, багатоконпонентне, складається з 5 простих речень (частин), з різними видами зв'язку: 1-2 р. – безсполучниковий, 2-3 р. – сурядний, 3-4 р. – безсполучниковий, 4-5 р. – підрядний.

9 балів

V. Установіть відповідність.

Іншомовне слово	Синонім
Епілог	А. Заборона
Епіка	Б. Відступ
Ембарго	В. Післямова
Ерзац	Г. Сурогат
	Д. Розповідь

1 – В; 2 – Д; 3 – А; 4 -Г

4 бали

Усього – 45 балів